

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD), Cilt 5, Sayı 11, Mart 2018, ss. 1-5.
Journal of Ottoman Legacy Studies (JOLS), Volume 5, Issue 11, March 2018, pp. 1-5.
ISSN 2148-5704
DOI Number: 10.17822/omad.2018.78
Geliş Tarihi/Received: 22.02.2018 Kabul Tarihi/Accepted: 29.03.2018

TÜRKOLOJİYE ADANMIŞ BİR ÖMÜR: PROF. DR. EKREM ČAUŠEVIĆ

A Life Dedicated to Turkology: Prof. Ekrem Čaušević, Ph.D.

Azra ABADŽIĆ NAVAĖY*, Alena ČATOVIĆ**

Zagreb Üniversitesi Felsefe Fakültesi Türkoloji Kürsüsü profesörü ve dünyanın en ünlü Türkologlarından biri olan Ekrem Čaušević, Türk dili ve kültürü alanında yaptığı çalışmalarla akademik çevrelerde büyük yankı uyandıran bir bilim insanıdır. Bosna Hersek'in Bihaç şehrine bağlı Brekovicada 1952 yılında doğmuştur. Bihaç Lisesini bitirdikten sonra Saraybosna Üniversitesi Ortadoğu Dilleri Bölümünden (Arapça, Türkçe ve Farsça) 1974 yılında mezun olmuştur. Aynı üniversitede yüksek lisans (1982) ve doktora (1986) tezlerini savunmuştur. İstanbul Üniversitesi (1978-1979), Ankara Üniversitesi (1986), Viyana, Budapeşte ve Sofya gibi çeşitli Türkoloji araştırma merkezlerinde bilimsel çalışmalarını sürdürmüştür. Alexander Von Humboldt vakfının burslusu olarak 1992-1993 ve 2000-2001 akademik yıllarında Göttingen Üniversitesinde (Almanya) konuk araştırmacı olmuştur. Eğitimci ve bilim insanı kariyerini başlattığı Saraybosna Üniversitesi Ortadoğu Dilleri Bölümü ve Türkoloji Kürsüsü başkanlığını 1984-1992 yılları arasında yürütmüştür.

Ekrem Čaušević, full professor at the Department of Turkology, Hungarology and Judaic Studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, is one of the most prominent turkologists in the world and a scientist who has greatly contributed to the academic community with valuable insights into the Turkish language and culture. He was born in Brekovicica near Bihać in 1952 in Bosnia and Herzegovina. After finishing Bihać High School, he started his studies in Oriental Philology (Turkish, Arabic and Persian Language and Literature) at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sarajevo, graduating in 1974. He obtained his Masters degree at the same faculty in 1982 and his Ph.D in 1986 with a thesis on the evolution of forms of future tenses in Turkic languages. He has done postdoctoral studies at the universities in Istanbul (1978-1979), Ankara (1986), Vienna, Budapest and Sofia. In the academic years of 1992-1993 and 2000-2001 he was a visiting researcher under the Foundation Alexander von Humboldt scholarship at the University of Göttingen (Germany). From 1984 to 1992 he was the head of the Chair of Turkology and the head of the Department of Oriental Studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Sarajevo, where he had started a very successful teaching and scientific career.

* (Dr.), Zagreb Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Türkoloji Bölümü, Zagreb/Hırvatistan, e-mail: azra.abadzic@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-6092-6866

** (Prof. Dr.), Saraybosna Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Türkoloji Bölümü, Saraybosna/Bosna-Hersek, e-mail: alenacatovic@yahoo.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-5797-7539

Ekrem Čaušević, Bosna Savaşı sırasında Almanya'da bilimsel araştırmalar yapmıştır. A. Von Humboldt Vakfı tarafından verilen burs süresi bitiminde Zagrebli meslektaşı ve tarihçi Prof. Dr. Nenad Maočanin'in daveti üzerine Zagreb Üniversitesinde Türkoloji Kürsüsü kurma amacıyla Hırvatistan'a gelmiştir. 1994-1995 yıllarında yaptığı çalışmalar ve gösterdiği çabalar akademik çevre tarafından sıcak karşılanmış ve Profesör Čaušević'in önerdiği program ve görüşler doğrultusunda Zagreb Felsefe Fakültesinde Türkoloji Kürsüsü kurulmuştur. 1994 yılından bu yana Čaušević birkaç defa bölüm başkanlığı görevini üstlenmiş olup hâlâ aynı bölümde profesör olarak çalışmaktadır. Zagreb'deki yoğun çalışmalarına rağmen Saraybosna Türkoloji Kürsüsünden kopmamış; 1995 yılından beri orada da konuk öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmüştür.

Zagreb Türkoloji Kürsüsünün kuruluşu ve gelişmesinde Čaušević'in katkıları çok büyüktür. Türkoloji Kürsüsünün lisans plan ve programını oluşturmuş, yıllarca konuk öğretim üyelerinin ders vermeleri ve yerel kadronun geliştirilmesiyle yakından ilgilenmiştir. Zagreb Felsefe Fakültesi kütüphanesinin Türkoloji bölümünün zenginleştirilmesi hususundaki kişisel çabalarının sonucu olarak Türkoloji kitaplığı bugün binlerce bilimsel esere ev sahipliği yapmaktadır. Ekrem Čaušević, yaptığı birçok etkinliğin yanı sıra kuruluşundan beri Zagreb Türkolojisi Kürsüsünde birçok ders vermektedir. Verdiği dersler arasında *Çağdaş Türkçe*, *Osmanlıca*, *Türkolojiye Giriş*, *Türk Halkları* ve *Dilleri Tarihi* yer almaktadır. Olağanüstü bilgisi ve şevki sayesinde öğrencilerinin Türkolojiye olan ilgi ve sevgisini her zaman canlı tutmayı bilmiştir. Pek çok defa diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin Čaušević'in derslerine gelerek onun hevesi ve bilgisinden etkilenip bölüm değiştirdikleri ve Türkoloji Kürsüsüne kaydoldukları vakidir.

The war years found him in Germany where he was pursuing his postdoctoral studies. After the expiration of the scholarship by the A. Von Humboldt Foundation, he came to Croatia at the invitation of a colleague historian, Professor Nenad Maočanin, to establish a new university program of Turkology. The initiative had an excellent reception in the academic community and in 1994/1995, based on the program and concept of Professor Čaušević, the Chair of Turkology was founded at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb. Since its founding in 1994, Čaušević has repeatedly served as the head of the Department, where he is currently working as a full professor. The change of working environment did not mean the end of the cooperation with the Sarajevo's Department of Oriental Studies, where he was engaged as a visiting professor from 1995 until 2011.

It is difficult to overvalue Professor Čaušević's contribution to the founding and the development of the Turkology Department in Zagreb. In addition to developing the study and establishing all the study plans and programs, he has been continuously establishing collaborations with numerous external associates who took part in teaching, thus taking care of the staff development of the Department. He paid special attention to the enrichment of the fund of the Turkology Library at the Faculty of Humanities in Zagreb, which has grown into a rich collection of several thousand professional and scientific works. In addition to numerous professional and organizational engagements, Ekrem Čaušević regularly holds classes in most subjects at the Turkology Department in Zagreb from the very beginning of this study program, such as *Contemporary Turkish Language*, *Ottoman Language*, *An Introduction to the Study of Turkology* and *The History of Turkish Peoples and Languages*. A great erudition, expertise, and an extraordinary lecturing ardour with which he engages the students in a particular topic in Turkology is the main reason for the high motivation of students for his lectures and the study of Turkology in general. It happened more than once that students from other departments, after attending several lectures by Professor Čaušević, drawn by his enthusiasm and knowledge decided to change their study group and take up studies in Turkology.

Ekrem Čaušević, başarılı eğitim kariyerinin yanı sıra bilim alanında önemli başarılarına imza atmıştır. Bilimde ilgi alanı çok geniş olup Türkçenin Grameri (özellikle söz dizimi), Türkçe-Hırvatça karşılaştırmalı incelemeleri, Osmanlı dönemi Bosna-Hersek'te Latin alfabesiyle yazılmış Türkçe metinler ve Osmanlı dönemi Bosna-Hersek kültür tarihi (18.-19. yy.) gibi konular özellikle dikkatini çekmiştir. Ekrem Čaušević'in farklı uluslararası hakemli dergilerde yayımladığı 120'den fazla bilimsel makalesi, Türkoloji dünyasında büyük yankılar uyandırmıştır. Yazdığı *Çağdaş Türk Dili Grameri* (Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1996) adlı kitabı Avrupa'da yayımlanan en iyi Türkçe gramerlerinden biri olarak değerlendirilir. Bu gramer kitabının kalitesi Türkoloji dünyasında tanınmış ve takdir kazanmıştır. *Türkoloji Okuma Metinleri* (Ibis grafika, Zagreb, 2002) adlı üniversite ders kitabının yazarı olup, Zagreb'de düzenlenen 18. CIEPO Konferansı *Perspectives on Ottoman Studies: Papers from the 18th CIEPO* (LIT Verlag, Berlin, 2010) adlı bildiri kitabının editörlerinden biridir. Čaušević, 2014 yılında *The Turkish Language in Ottoman Bosnia* (The Isis Press, Istanbul, 2014) adlı kitabını yayımlamıştır. Bu kitap, 19. yüzyıl Osmanlı Bosna'sında Türkçenin varlığı ile ilgili yıllarca süren araştırmaların sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Ekrem Čaušević, adı geçen kitabında ilk defa 19. yüzyıl Bosna-Hersek Frensiskenlerinin ve yabancı diplomatların Latin alfabesiyle yazdıkları Türkçe metinlere dayanarak Bosna'da gelişen Türkçenin özelliklerini incelemiştir. Öte yandan Čaušević, Matija Mažuranić adlı Hırvat yazarın *Bosna'ya Bir Bakış yahut Bir Hırvat Vatandaşının 1839-40 Yılları Arasında o Eyalete Kısa Bir Yolculuğu* (Ekrem Čaušević, Tatjana Paić-Vukić, Ayla Hafız Küçükusta (ed.), Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi (BAL-TAM), Prizren 2011) adlı seyahatname hüviyetindeki mensur eserini de Türkçeye çevirmiştir. Bu eser, Avrupalı bir seyyahın Osmanlı dönemi Bosna'sı hakkındaki görüşlerini ve izlenimlerini ortaya koymaktadır. 2018 yılında Türkçe söz dizimi üzerine yazdığı *Türkçede Yapı, Söz Dizimi ve Anlam Bilimi Bakımından Çekimsiz Fiiller* adlı kitabı yayın aşamasındadır. Ekrem Čaušević, yıllarca üzerinde çalıştığı ve ana projesi olan büyük Hırvatça-Türkçe Sözlüğü bitirme aşamasındadır.

In addition to his successful teaching career, Ekrem Čaušević has achieved remarkable results as a researcher. His research interests are very wide and include several areas such as: grammar of the contemporary Turkish language (with a special emphasis on Turkish syntax), a Turkish-Croatian contrastive analysis, Turkish texts of the Ottoman period written in Latin script and the cultural history of Ottoman Bosnia (18-19 C.). He is author of more than 120 research and professional articles published in home and foreign publications, many of which are noteworthy in international Turkology circles. His *Grammar of Contemporary Turkish Language* (Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1996), is certainly one of the best grammars of Turkish language written in Europe, and is highly valued and appreciated in the world's Turkology circles. He is the author of the university textbook *Turkology Reader* (Ibis grafika, Zagreb, 2002) and is one of the editors of the collection of works of the 18th CIEPO Conference held in Zagreb: *Perspectives on Ottoman Studies: Papers from the 18th CIEPO* (LIT Verlag, Berlin, 2010). In 2014, Čaušević published the book *The Turkish Language in Ottoman Bosnia* (The Isis Press, Istanbul, 2014), which is the result of his many years of research in the characteristics and distribution of Turkish language in 19th-century Ottoman Bosnia. It is a collection of highly valuable articles in which the author presents pioneering insights into the Bosnian variant of Turkish language based on the corpus of texts from the 19th century written in Latin script, whose authors are Bosnian Franciscans and several foreign diplomats active in Bosnia of that time. He also translated and edited Matija Mažuranić's travelogue *A Look at Bosnia (Bosna'ya Bir Bakış yahut Bir Hırvat Vatandaşının 1839-40 Yılları Arasında about Eyalete Kısa Bir Yolculuğu*, Ekrem Čaušević, Tatjana Paić-Vukić, Ayla Hafız Küçükusta (ed.), BAL-TAM, Prizren 2011), an important cultural-historical source for the study of Croatian views of 19th century Ottoman Bosnia. In 2018, his latest book on Turkish syntax will be published under the title *The structure, syntax and semantics of the infinite forms of the Turkish language* (Ibis grafika, Zagreb), and his great Croatian-Turkish dictionary, a capital project he has been working on for years is also in the final stage, one that is eagerly being awaited for.

Čaušević, yurtiçi ve yurtdışında birçok projede başkan ve araştırmacı olarak çalışmıştır. Onun bilimsel çalışmaları dünya çapında takdir kazanmış, kendisi birçok ödüle layık görülmüştür. Ödülleri arasında T.C. Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülü ve *Türk Dünyasına Hizmet Ödülü (TÜRKSAY, 2011)* yer almaktadır. Birçok bilimsel derginin yanı sıra, Türk Dil Kurumunun da yayın kurulu üyesidir.

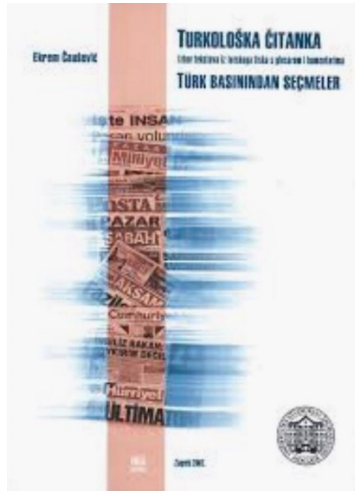
Bilimsel çalışmalarının yanı sıra Čaušević, tarihî ve edebî eserler alanında çok başarılı bir çevirmendir. Hırvatistan'ın yeni çağ tarih araştırmalarında önemli bir kaynak niteliğindeki *Temeşvarlı Osman Ağa'nın Otobiyografisi* (Zagreb: Srednja Europa, 2004) adlı eseri Osmanlıcadan Hırvatçaya çevirmiştir. Nobel ödüllü Türk yazar Orhan Pamuk'un romanlarının çevirileriyle geniş okur kitlesine ulaşmıştır. Bu çevirileri, Hırvat okurları arasında çağdaş Türk edebiyatına büyük bir ilgi uyandırmıştır. Čaušević, çeviri yaparken bilgisini meslektaşlarıyla paylaşmak ve ortak çalışmalara imza atmak amacıyla öğrencisi olan genç çevirmenler de yetiştirmiştir. 2004 yılında (Marta Andrić ile beraber) çevirdiği *Benim Adım Kırmızı* adlı roman yıllarca Hırvatistan ve çevresinde en çok okunan kitap olmuştur. 2006 yılında Orhan Pamuk'un *İstanbul: Hatıralar ve Şehir* adlı kitabının çevirisiyle en iyi çeviri ödülü *Kiklop*'a layık görülmüş, Hırvatistan Edebî Çeviri Kurumu üyesi olmuştur. Orhan Pamuk'un *Masumiyet Müzesi* (2009, Kerima Filan ile beraber) ve *Kara Kitap* (2010, Jana Bušić ve Dražen Babić ile beraber) adlı romanlarını da çevirmiştir.

As a coordinator and researcher, Professor Čaušević has participated in multiple projects in Croatia and abroad. His scientific achievements have been recognized worldwide, as evidenced by the numerous acknowledgments he had received for his work. Among others, he received a medal of the Republic of Turkey for special contributions to the promotion of science and the Award of the Turkophonic World for merits in Turkology (TÜRKSAY, 2011). He is a member of editorial board of numerous professional and scientific journals and a correspondent member of the Türk Dil Kurumu in Ankara.

In addition to his research work Čaušević is a prolific translator of literary and historical texts. He translated and edited the *Autobiography of Osman Aga of Timisoara* (Srednja Europa, Zagreb, 2004), an important source for the study of the early Modern period of Croatian history. However, he is more well-known to the wider public for his highly appraised translations of books by the Turkish Nobel prize winner Orhan Pamuk. These translations were very well received among Croatian readers and stirred a great interest in modern Turkish literature in the public. The desire to cooperate with his colleagues and share his translation skills motivated him to include some of his students and young colleagues in translating, many of whom are very successful literary translators today. In 2004 he translated the novel *My name is Red* (in collaboration with Marta Andrić), which became the most widely read book in Croatia and the wider region for a long time. In 2006 he received the Kiklop Prize for the best translation of Pamuk's memoir fiction *Istanbul: city, memories*, and became a member of the Society of Croatian Literary Translators. He also translated Pamuk's novels the *Museum of Innocence* (2009, in collaboration with Kerima Filan) and the *Black Book* (2010, in collaboration with Jana Bušić and Dražen Babić).

Türkolojinin akademik çevrelerde tanıtımının yanı sıra, profesör Čaušević verdiği konferanslar ve söyleşiler sayesinde Türkoloji konularında geniş kitlelerin de ilgisini uyandırmıştır. Bugün, kırk yılı aşan verimli çalışmaları ve olağanüstü katkılarından dolayı kendisine şükranlarımızı sunar, çalışmalarının devamını dileriz.

Apart from his exceptional scientific and research contributions to the academic world, Professor Čaušević is also credited for popularizing themes in Turkology through numerous public lectures, appearances in the media and participation in public debates. Today, after more than four decades of devoted work in promoting Turkology as such, we can sincerely congratulate him on all his achievements and wish him even more success in the years to come.

